

Udskriftsdato: 18. april 2024

VEJ nr 9924 af 08/11/2018 (Gældende)

Arbejdsmiljølovgivningens anvendelse for elever i erhvervspraktik

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: 20175001175

Arbejdsmiljølovgivningens anvendelse for elever i erhvervspraktik

At-meddelelse nr. 4.01.6-1

Februar 1998 – Opdateret november 2018

1. Indledning

Denne At-meddelelse vejleder om de regler i arbejdsmiljølovgivningen, som gælder for elever, der under erhvervspraktik udfører arbejde. At-meddelelsen er et supplement til At-meddelelse nr. 4.01.4 om unges arbejde, der vejleder om de almindelige regler for unges arbejde.

2. Område

Elever kan stifte bekendtskab med det praktiske arbejdsliv i forskellige sammenhænge:

- Kortere erhvervspraktik (folkeskolens 6.-9. klasse)
- Kombinationsforløb, hvor teoretisk undervisning kombineres med praktik (folkeskolens 8. og 9. klasse)
- Arbejdskendskab (valgfag i folkeskolens 7.- 9. klasse)
- Uddannelse og job (obligatorisk emne, der indgår i undervisningen i folkeskolens 1.-9. klasse).

De særlige regler om unges arbejde, herunder arbejdstidsreglerne, gælder, når eleverne udfører arbejde for en arbejdsgiver.

Afgørende for, om der er tale om arbejde for en arbejdsgiver i arbejdsmiljølovens forstand, er, om

- den unge udfører arbejde, der kan sidestilles med eller har overvejende lighed med det arbejde, ansatte udfører
- den unge har pligt til at stille sin personlige arbejdskraft til rådighed
- den unge er undergivet instruktionsbeføjelse og kontrol
- der stilles arbejdsrum og nødvendige materialer til rådighed.

Endvidere har det betydning, om arbejdsgiveren opnår en eventuel fordel af arbejdsresultatet. I tvivlstilfælde tillægges det også betydning, om den unge får løn eller andet vederlag.

Det er altid en konkret vurdering, om der udføres arbejde for en arbejdsgiver. Der kan derfor være opgaver i det enkelte praktikforhold, der betragtes som arbejde for en arbejdsgiver. Omvendt er der også opgaver, der ikke kan betragtes som arbejde for en arbejdsgiver.

Elevers erhvervspraktik og praktik som led i et kombinationsforløb betragtes efter en konkret vurdering som arbejde for en arbejdsgiver.

Elever, der er undervisningspligtige, er forpligtede til at stille deres arbejdskraft til rådighed, når praktik i en periode træder i stedet for undervisningen.

Der kan dog være tilfælde, hvor eleven reelt ikke deltager aktivt i arbejdet på virksomheden eller institutionen, men derimod bliver vist rundt af en voksen for at se de forskellige arbejdsfunktioner eller på anden måde kigger på. I disse tilfælde, hvor eleven alene observerer, gælder arbejdsmiljølovgivningens særlige regler om unges arbejde ikke.

Eksempelvis er der ikke tale om arbejde for en arbejdsgiver, hvis eleven er i praktik hos politiet, og eleven kører med i en patruljevogn eller sidder med til møder etc. uden at deltage i politiarbejdet. Derimod vil der være tale om arbejde for en arbejdsgiver, hvor eleven beskæftiges med kontorarbejde, herunder fotokopiering, postforsendelser m.v.

Selvom eleven alene observerer og dermed ikke tager del i arbejdet, bør det tilstræbes gennem planlægning af praktikken, at eleven ikke udsættes for chokerende eller voldsomme hændelser.

Praktik i form af helt særligt tilrettelagte forløb for erhvervspraktikanter kan konkret vurderes til ikke at være arbejde for en arbejdsgiver. Dette er fx tilfældet ved nogle forløb inden for forsvaret. Øvelserne i disse forløb er væsentligt forskellige fra de øvelser, de værnepligtige udøver under egentlig militærtjeneste. Herudover er det kun erhvervspraktikanter, der deltager i de pågældende øvelser, og øvelserne har karakter af undervisning. Derfor betragtes de særligt tilrettelagte forløb inden for forsvaret ikke som arbejde for en arbejdsgiver.

Elevers kontakt til virksomheder og institutioner som led i undervisningen i arbejdskendskab samt i uddannelse og job kan ske ved virksomhedsbesøg af kortere varighed. I disse tilfælde udfører eleven som udgangspunkt ikke arbejde for en arbejdsgiver.

Unge erhvervsmæssige arbejde i en arbejdsgivers private husholdning eller i en familievirksomhed er som hovedregel omfattet af bekendtgørelsen om unges arbejde. Lejlighedsvist eller kortvarigt arbejde er dog undtaget, hvis grundig instruktion og effektivt tilsyn sikrer, at arbejdet kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

3. Aldersgrænser

I det følgende forudsættes, at elever i 8. klasse er fyldt 13 år, samt at elever i 10. klasse er fyldt 15 år. Herudover er det hovedreglen, at undervisningspligten er opfyldt ved afslutningen af 9. klasse.

For erhvervsmæssig beskæftigelse af unge gælder der en nedre aldersgrænse på 13 år. Denne aldersgrænse er ikke relevant for kombinationsforløb, der først tilbydes fra og med folkeskolens 8. klasse.

Uddannelse og job indgår i den obligatoriske undervisning allerede fra 1. klasse. Som nævnt foregår virksomhedskontakten i denne sammenhæng typisk ved virksomhedsbesøg af kortere varighed, hvor der ikke tages aktivt del i arbejdet. Der vil derfor ikke være tale om arbejde for en arbejdsgiver.

Foregår der rent undtagelsesvis arbejde for en arbejdsgiver i forbindelse med undervisningen i uddannelse og job, er det en betingelse, at eleven er fyldt 13 år.

4. Hvilket arbejde/opgaver

Under 13 år

Elever under 13 år må ikke udføre arbejde for en arbejdsgiver.

Et praktikforløb for elever under 13 år, skal derfor tilrettelægges, så der ikke er tale om, at eleven udfører arbejde for en arbejdsgiver i arbejdsmiljølovens forstand.

Eksempler på, hvordan dette kan gøres er,

- Praktik i form af særligt tilrettelagte forløb, hvor arbejdet er specifikt udformet med henblik på praktik, som bærer præg af undervisning, og har praktikanter som deltagere
- Praktik i form af arbejdslignende karakter, hvor den unge i praktikken ikke udfører arbejde, som ansatte ellers ville have udført.
- Rundvisning på arbejdspladser/praktik hvor eleven ikke deltager aktivt i de egentlige arbejdsopgaver.

13 år

Elever, som er 13 år, må udføre lettere erhvervsmæssigt arbejde. I bekendtgørelse om unges arbejde er der en liste over, hvilket arbejde der regnes for lettere erhvervsmæssigt arbejde. Listen er optrykt som bilag til denne At-meddelelse.

I erhvervspraktik eller som led i et kombinationsforløb må elever, som er 13 år, også beskæftiges med andre lignende former for lettere arbejde end dem, listen nævner.

Hvis aldersgrænserne overføres til klassetrin, betyder det, at elever i 8.-9. klasse må udføre lettere arbejde i erhvervspraktik, hvis de er 13 år. Det er en forudsætning, at arbejdet ikke indebærer fare for elevens sikkerhed og sundhed. Eleven må derfor ikke beskæftiges med eller i farlig nærhed af maskiner eller farlige stoffer og materialer samt ved håndtering af tunge byrder.

14 eller 15 år

Elever i 8.-9. klasse, der er fyldt 14 år, samt elever i 10. klasse må i erhvervspraktik og i kombinationsforløb beskæftiges med arbejde, der ikke kan betragtes som lettere. Det er en forudsætning, at arbejdet ikke er farligt eller omfattet af forbuddet i bekendtgørelsen om unges arbejde mod visse former for arbejde.

Eleverne har hermed mulighed for at

- anvende ufarlige maskiner
- anvende mindre farlige stoffer og materialer.

Som eksempel på det arbejde, der kan udføres af denne gruppe, kan nævnes arbejde med håndholdte elektriske boremaskiner og brug af malkemaskiner.

5. Forbud mod visse former for arbejde

For alle unge under 18 år gælder en række forbud mod forskelligt arbejde. Det er arbejde, som generelt vurderes til at være så farligt eller skadeligt, at unge ikke kan udføre det sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Herunder hører, at unge i forskellige butikker ikke må arbejde alene på visse tidspunkter i åbningstiden.

Disse regler gælder også for elever, der udfører arbejde i erhvervspraktik.

Der henvises til At-vejledning 13.0.1 for en detaljeret beskrivelse af reglerne.

6. Arbejdstidsregler

For unge under 18 år gælder en række særlige arbejdstidsregler. Der skelnes mellem unge, som er 13-15 år eller omfattet af undervisningspligten, og unge, som er fyldt 15 år og ikke omfattet af undervisningspligten. Som nævnt forudsættes, at elever i 8. klasse er fyldt 13 år, samt at elever i 10. klasse er fyldt 15 år.

For begge grupper gælder, at hvis erhvervspraktikken ikke afløser undervisningen i en hel uge, må den daglige og ugentlige arbejdstid ikke overstige henholdsvis 8 timer og 40 timer. Herfra skal trækkes den tid, eleven bruger på undervisning. Det samme gælder ved kombinationsforløb, hvor eleven i løbet af ugen skifter mellem undervisning og praktik.

I de praktikforhold, hvor eleven i nogle situationer udfører arbejde for en arbejdsgiver og i andre situationer alene observerer, bliver den tid, hvor eleven opholder sig på virksomheden uden at tage del i arbejdet, betragtet som undervisning.

Elever under 13 år må som nævnt ikke udføre arbejde for en arbejdsgiver.

8.-9. klasse

Hvis erhvervspraktikken afløser undervisningen i en hel uge, må elever i 8.-9. klasse arbejde 8 timer dagligt og 40 timer om ugen.

Eleverne må ikke arbejde mellem kl. 20.00 og kl. 6.00. Den daglige hvileperiode skal være på mindst 14 timer i sammenhæng. Inden for hver uge skal eleven have to fridøgn.

Inden for erhverv, hvor der forekommer arbejde i aften- og nattetimerne, må eleverne heller ikke deltage i arbejdet efter kl. 20.00 og før kl. 6.00. Det kan være bagerfaget, institutionsområdet samt hotel- og restaurationsbranchen. Eleven kan dog i tidsrummet opholde sig på arbejdspladsen for at se arbejdet blive udført uden selv at deltage. Som nævnt skal den tid, hvor eleven observerer, medregnes i den samlede arbejdstid.

10. klasse

Elever i 10. klasse må arbejde 8 timer dagligt og 40 timer om ugen.

Eleverne må som hovedregel ikke arbejde mellem kl. 20.00 og kl. 6.00.

Der gælder dog en række undtagelser for erhverv, hvor der forekommer aften- og natarbejde. For en detaljeret gennemgang af reglerne henvises til At-vejledning 13.0.1 om unges arbejde.

Den daglige hvileperiode skal være på mindst 12 timer i sammenhæng.

Inden for hver uge skal eleven som hovedregel have to fridøgn. Der gælder dog en række undtagelser, hvorefter de ugentlige fridøgn kan udskydes eller omlægges. Disse undtagelser vil typisk ikke være relevante for elever, som i en kortere periode er i erhvervspraktik.

For en detaljeret gennemgang af reglerne henvises til At-vejledning 13.0.1 om unges arbejde.

7. Arbejdsgiverens forpligtelser

Arbejdsgivere, der beskæftiger unge under 18 år, har særlige forpligtelser efter arbejdsmiljølovgivningen. Disse regler gælder også arbejdsgivere, der beskæftiger elever i erhvervspraktik.

Arbejdets forsvarlighed

Ved valg af arbejdsopgaver og ved tilrettelæggelse af arbejdet skal arbejdsgiveren sikre, at den unge kan udføre arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejdsgiveren skal træffe de nødvendige foranstaltninger på baggrund af en vurdering af de farer, som arbejdet indeholder.

Arbejdsgiveren skal være opmærksom på de særlige risici, der skyldes de unges manglende erfaring og manglende bevidsthed om de farer, arbejdet kan indeholde. Herudover skal der tages hensyn til, at de unge endnu ikke er fuldt udviklede hverken psykisk eller fysisk. Arbejdsgiveren skal endvidere tage hensyn til de fysiske, biologiske, kemiske samt psykiske påvirkninger, som de unge kan blive udsat for på såvel kort som langt sigt.

Arbejdsgiveren skal også sørge for, at de unge får grundig oplæring og instruktion, samt sikre, at der føres effektivt tilsyn med den unge af en person over 18 år, som har den fornødne indsigt i arbejdet.

Underretning

Arbejdsgivere, der beskæftiger elever fra 6. til 9. klasse i erhvervspraktik, skal underrette de unges forældre eller værge om arbejdet. Herunder skal der oplyses om arbejdstidens længde, de ulykkes- og sygdomsfarer, der eventuelt er forbundet med arbejdet, og de sikkerheds- og sundhedsmæssige foranstaltninger, der er truffet.

Hvis arbejdsgiveren ikke vurderer, at arbejdet frembyder nogen fare for eleven, skal forældrene kun have underretning om, at arbejdsgiveren beskæftiger den unge, samt om arbejdstiden.

I de tilfælde, hvor arbejdsgiveren ikke vurderer, at arbejdet frembyder nogen fare for den pågældende, kan arbejdsgiveren give de oplysninger, underretningspligten omfatter, til skolen. Herefter kan skolen videregive arbejdsgiverens oplysninger til forældrene i forbindelse med den almindelige underretning af elevens hjem om praktikforholdet.

Arbejdsgiveren har dog stadigvæk ansvaret for, at underretningen når frem til elevens forældre eller værge.

Der stilles ingen formkrav til arbejdsgiverens underretning.

Underretningen kan være mundtlig, hvis det findes hensigtsmæssigt.

Baggrund

– Bekendtgørelse om unges arbejde

Bilag

Bilag 7 fra Arbejdsministeriets bekendtgørelse om unges arbejde

Bilag til At-meddelelse nr. 4.01.6-1, februar 1998 – Opdateret november 2018

Liste over hvad unge, som er fyldt 13 år, må beskæftiges med

1. Lettere arbejde inden for landbrug, gartneri, rideskoler med fodring, udmugning, pasning af mindre husdyr samt heste, lugning, bær- og frugtplukning, plantning, grøntsagsopsamling samt lignende opgaver.
2. Lettere arbejde med modtagelse, sortering, optælling, prismærkning samt pakning af varer og emballage i butikker, supermarkeder og varehuse.
3. Lettere ekspedition i forretninger, restauranter mv.
4. Lettere rengøring, oprydning og borddækning.
5. Lettere manuel montering, dog ikke lodning og svejsning.
6. Lettere malearbejde, dog ikke sprøjtemaling.
7. Lettere manuelt arbejde, såsom ilægning i poser, kuverter og æsker, kontrol og pudsning af færdige produkter samt håndtering af rent vasketøj.
8. Lettere budtjeneste, herunder internt piccoloarbejde, og udbringning af aviser og reklamer samt salg af aviser og lignende.
9. Lettere arbejde med bogopsætning på biblioteker.
10. Lettere arbejde med desinfektion af ko-yvere og lignende med desinfektionsmidler og andre midler, der er godkendt til dette formål af Fødevaredirektoratet. Midlerne må ikke være faremærkede eller indeholde organiske opløsningsmidler.

Arbejdstilsynet, den 8. november 2018